Technische vragen Datum: 11 mei 2021

Technische vraag VVD-fractie t.b.v. RES 1.0 van april 2021:

1. Pag. 4, Staat dat ivm Corona niet alles kon worden opgepakt, zo ook de participatie over de RES 1.0 met de inwoners. Wij missen die compleet.

a. Waarom is er geen voorbehoud in deze versie RES 1.0 gemaakt. Als uit de participatie komt dat onze inwoners een ander bod willen, verandert de RES.

Er heeft participatie plaats gevonden, zowel op Drentse schaal als in Assen zelf. Veelal bestaat de gemeentelijke bijdrage uit gerealiseerde projecten, pijplijnprojecten en bestaand beleid. Hierover heeft reeds participatie plaats gevonden. Dat geldt ook voor het Asser bod dat ook al een al een mooi eind richting uitvoering en realisatie is. In het najaar van 2020 zijn er enkele webinars georganiseerd over de energietransitie, waaronder een webinar over de grootschalige opwek van energie. Op 31 maart is er een bijeenkomst geweest over de RES met het Asser energieplatform (de groep van 50 inwoners die meedenken over de energietransitie). Op 7 en 28 april zijn webinars georganiseerd over de RES 1.0 voor alle inwoners van Assen. Van deze uitnodiging hebben circa 35 inwoners gebruik gemaakt. De gemeente Assen heeft er daarnaast – als een van de weinige Drentse gemeenten - voor gekozen als extra stap de RES 1.0 te publiceren en onze inwoners, ondernemers en andere betrokkenen ook op deze wijze de mogelijkheid te geven te reageren. Tussen 15 april en 15 mei zijn 13 reacties binnengekomen. Onze inzet op de locaties uit het beleidskader en de evenredige ambitie ‘zon op dak’ spreekt aan. De benoemde aandachtspunten nemen we mee in het proces van de RES 2.0 en in de verdere uitwerkingen van ons gemeentelijk beleid en projecten. Na de RES 1.0 komt er een RES 2.0 waarin eventueel wijzigingen, naar boven dan wel beneden, opgenomen kunnen worden.

b. Betekent het dat we “achteraf” deze RES nog kunnen aanpassen als dat uit de participatie van bijvoorbeeld Assen zou komen?

De bijdragen van de verschillende gemeenten zijn gebaseerd op aannames van de rendementen van installaties. In de praktijk zal blijken hoe realistisch deze aannames zijn. Innovaties leiden immers tot nog stijgende rendementen. Richting RES 2.0, en verder, zal dan ook opnieuw worden gekeken naar het bod. En als blijkt dat inwoners een ander bod willen, kan dit in de afwegingen voor de RES 2.0.worden betrokken.

c. Wanneer worden de inwoners van Drenthe bij deze RES betrokken?

Inwoners van Drenthe zijn het afgelopen jaar op verschillende manieren betrokken geweest. In een bijlage bij het raadsvoorstel wordt hier verslag van gedaan. Aanvullend hierop hebben we er in Assen – als een van de weinige gemeenten in Drenthe - voor gekozen om de RES enkele weken te publiceren en onze inwoners ook deze mogelijkheid te bieden om een reactie in te dienen. Deze reacties, met een voorstel van beantwoording, zijn als bijlage toegevoegd aan het raadsvoorstel. Dit geldt ook voor de verslaglegging van de verschillende digitale bijeenkomsten. Na vaststelling van de beantwoording, ontvangen inwoners bericht. De benoemde aandachtspunten nemen we mee in het proces van de RES 2.0 en in de verdere uitwerkingen van ons gemeentelijk beleid en projecten.

2. Pag. 7, staat dat de RES geen juridische binding heeft.
a. Betekent dat ook dat bij het vaststellen van bijvoorbeeld een omgevingsvisie deze RES geen dwingende rol kan spelen.

De RES is en strategische verkenning en bestuurlijk bindend. De opgaven en ambities uit de RES krijgen juridische status in de verankering in het instrumentarium van de Wet Ruimtelijke Ordening of Omgevingswet. De RES 1.0 wordt bestuurlijk vastgesteld door de gemeenteraden, Provinciale Staten en algemeen besturen van de waterschappen. Bestuurlijk bindend betekent dat het bindend is voor de instantie zelf. Een ander kan er geen juridische rechten/plichten aan ontlenen. Dat kan pas indien het geformaliseerd wordt door middel van het ruimtelijk instrumentarium.

De RES wordt vertaald in de omgevingsvisie van de gemeente Assen en vervolgens in verschillende omgevingsplannen.

3. Pag. 19, Hier wordt gesproken over lokaal eigendom van ca. 50%.
a. Kan het ook zo zijn dat de gemeente participeert?

Ja, dat is mogelijk. Een gemeente kan zelf een zonnepark ontwikkelen op eigen grond. Een gemeente kan ook participeren in een particulier project. Wanneer de gemeente ontwikkelt of participeert, zal zij ook moeten (mee)investeren.

b. Daarmee kan toch het lokaal eigendom(indirect) worden gerealiseerd?

Ja, dat is mogelijk. De gemeente zou een vergelijkbare rol kunnen hebben als de Energiecoöperatie nu vervult bij de Zonneparken Assen Zuid en Ubbena. Door deelname van de energiecoöperatie aan deze parken is 50% lokaal eigendom geborgd.

4. Pag.20, Werkgelegenheid, hier wordt gesproken van lokale inkoop.
a. Hoe strookt dat met het gemeentelijk inkoopbeleid?
b. Hoe strookt dat met de Europese aanbestedingsregels?

Deze vraag is afgestemd met de VVD om de vraag te verhelderen. In de tekst wordt niet letterlijk gesproken over lokale inkoop. Er wordt gesproken over het betrekken van lokale bedrijven. Het is dan de vraag in hoeverre er mogelijkheden zijn om lokale bedrijven bij uitvoering te betrekken. De vraag is alleen van toepassing wanneer de gemeente ontwikkelaar/ opdrachtgever is. De meeste energieprojecten worden uitgevoerd door particuliere initiatiefnemers.

Het gemeentelijk inkoopbeleid is leidend. Bij een Europese aanbesteding mag een aanbestedende partij niet eisen dat een bepaald percentage van de uitvoering van een overheidsopdracht wordt uitgevoerd door lokale partijen. Wij zullen dit wel gaan stimuleren.

5. Pag. 27. Hier spreekt men over de rekentool ivm zon op dak.
a. Hoe bepaalt deze rekentool of de daken, van bedrijfsgebouwen, de belasting van zonnepanelen aankan?

Voor het berekenen van de potentie zijn twee rekentools ontwikkeld: NP RES analysekaarten en een dakentool van het Werfbureau RES. Deze rekentools houden geen rekening met de draagkracht van gebouwen. Beoordeling van de draagkracht van gebouwen kan alleen door een constructief onderzoek naar het gebouw. We laten een extern bureau kijken naar de draagkracht van gebouwen.

Het werkbureau heeft een rekentool ontwikkeld om inzicht te krijgen in de potentie van de opwek van zonne-energie op grote daken. Grote daken zijn daken waarop een installatie past van minimaal 15 kWp, ongeveer 285 m2. Gemeente Assen heeft in totaal ongeveer 1.500 daken die daar aan voldoen. Deze hebben een totaal oppervlakte van ongeveer 175 ha. Daar passen ongeveer 455.000 zonnepanelen op. De dakentool rekent nu nog met zonnepanelen met een vermogen van 285 Wp

per paneel. De totale potentie komt dan op 0,111 TWh. We wachten op nieuwe cijfers van het werkbureau, waarbij rekening gehouden wordt met zonnepanelen met een vermogen van 350 Wp.

b. Wanneer is de verkenning van de daken in Assen op dit punt van belasting gereed?

Deze verkenning is eind mei gereed en ontvangt u, met onze reactie erop, uiterlijk 1 juni.

6. Pag. 49, punt 4.2 voorlaatste zin wordt gesteld dat een aanleg van een warmtenet niet economisch rendabel is.
a. Hoe kan Assen daar dan op inzetten?

De RES is een regionaal plan en gaat niet alleen over Assen. In deze passage wordt ingegaan op de karakteristieken van Drenthe, een groot gebied met een geringe bebouwingsdichtheid en overwegend laagbouw. Warmtenetten vragen om een hoge dichtheid en dat is op veel plekken in Drenthe lastig te realiseren. In Assen is er, zo blijkt ook uit de Transitievisie Warmte, perspectief voor een warmtenet. Niet alleen vanwege de hogere bebouwingsdichtheid, maar ook vanwege de potentie voor geothermie en aquathermie.

b. Wat is daar dan nodig om het te laten slagen?
De ontwikkeling van een warmtenet kent vele facetten (gebruikers, technisch en financieel). Onder meer van belang is een bron voor de warmtevoorziening. In Assen onderzoeken we aquathermie als bron voor de proeftuin De Lariks en zijn we gestart met een onderzoek naar de potentie geothermie. Als bekend is of de bron daadwerkelijk te benutten is en voor hoeveel woningen deze benut kan worden, kunnen we verder onderzoek doen (financieel, ruimtelijk, juridisch, planologisch e.d.).

7. Pag. 58. Punt 9, socialiseren warmtenetten.
a. Kunt u uitleggen wat dat inhoudt?

b. Wie gaat uiteindelijk dan betalen voor dat warmtenet?

Het socialiseren van kosten op wijk- of gemeenteniveau is een strategie om warmtenetten voor iedereen betaalbaar te houden. Een buurt waar het aansluiten relatief goedkoop is (bijvoorbeeld omdat er sprake is van een dichte en eenvormige bebouwing, of omdat er veel flats staan) wordt dan gecombineerd met een kavel met relatief dure aansluitingen, zoals vrijstaande woningen. De mix levert uiteindelijk één tarief op, dat voor alle partijen betaalbaar is. Zo werkt het ook bij de huidige elektriciteits- en gasnetten, immers iedereen betaalt evenveel voor zijn aansluiting, ongeacht zijn woonplaats.

8. Pag. 58. Punt 11. Als die gevraagde financiële steun van de rijksoverheid niet komt, worden er dan geen warmtenetten aangelegd?

Dat is afhankelijk van verschillende locatie specifieke factoren en kan verschillen per warmtenet. Zoals bekend werken we aan een businesscase voor onze proeftuin in De Lariks. Deze gaat uit van een warmtenet met aquathermie als bron. De toegekende rijksbijdrage voor de proeftuin kan gebruikt worden om een eventuele onrendabele top te financieren. Aan het benoemde warmtenet in de Transitievisie Warmte is voor een aantal wijken nog niet financieel gerekend. In onze contacten met de ministers van BZK en EZK vragen we voortdurend aandacht voor de financiering, mede ook vanwege het vollooprisico (het risico dat het aantal benodigde aansluitingen in een buurt - de warmtevraag – achterblijft en daarmee een onrendabele top).

9. Pag. 58. Punt 12. Afdwingbaarheid.
a. Kunt u aangeven waarom dat hier genoemd staat?

b. Is daarover in enige gemeente c.q. de Staten en of de Waterschappen een politiek besluit genomen?

Bij collectieve systemen, zoals een warmtenet, is het uit economisch oogpunt zaak om toe te werken naar een zo hoog mogelijke dichtheid. Een hoog percentage aansluitingen is dan noodzakelijk. Een van de afspraken die in het Klimaatakkoord is gemaakt, is dat er wetgeving komt die onder voorwaarden doorzettingsmacht of aanwijzingsbevoegdheid voor deze situaties mogelijk maakt. We benadrukken dat we - als zich dit ooit voordoet – over deze situatie in alle openheid met bewoners en raad in gesprek gaan, voordat we een standpunt innemen over hoe we hiermee omgaan.

10. Pag. 58 punt 13. Afdwingen lokaal eigenaarschap.

De begrippen lokaal eigenaarschap en lokaal eigendom worden wel eens door elkaar gehaald. Dit punt in de RES gaat over **lokaal eigendom**: omwonenden zijn financieel (mede-)eigenaar. Lokaal eigenaarschap is de ervaring van het (mede)eigenaar zijn van een project, en bereid zijn hiernaar te handelen. Bijvoorbeeld door mee te denken en zeggenschap te krijgen in het ontwerp.

a. Wat wil men hiermee bereiken?

Hiermee willen we bereiken dat financiële participatie bij wind- en zonneparken wettelijk geëist kan worden door lokale overheden op basis van eigen beleid. Dit is nu bestuurlijk niet afdwingbaar.

b. Gaat dit niet over de aanleg van infrastructuur waarop vrije keuze is?

Deze vraag is afgestemd met de VVD om de vraag te verhelderen. De VVD bedoelt hiermee dat een energieproject vergelijkbaar is met een energiecentrale en onderdeel uitmaakt van de infrastructuur. De vraag is: Is het een vrije keuze van de ontwikkelaar om lokaal eigendom toe te passen.

Het is een vrije keuze van de initiatiefnemers om lokaal eigendom toe te passen. Het is niet afdwingbaar en vanuit de RES zouden we dat graag anders zien. Daarom is dit aandachtspunt toegevoegd.

c. Waar is onderzocht of deze dwang niet belemmerend zou kunnen werken?

Financiële participatie, waaronder lokaal eigendom, past binnen de business case van energieprojecten. Het draagt bij aan het creëren van draagvlak. De Noordelijke Rekenkamer heeft een onderzoek gedaan naar de lusten en lasten van de aanleg van wind- en zonneparken: ‘verdeling onder hoogspanning’ (maart 2020).
https://www.noordelijkerekenkamer.nl/images/Documenten/2019-Energietransitie-Lusten-Lasten/NR_20200302_Verdeling-onder-hoogspanning_Dr.pdf

In het rapport wordt het volgende genoemd: “De realisatie van grootschalige wind- en zonneparken wordt in bijna alle gevallen uitgevoerd door private bedrijven. Bovenwettelijke compensatieregelingen vormen een kostenpost in hun bedrijfsmodel. Deze kosten worden niet meegenomen door het ministerie van EZK bij het berekenen van de hoogte van de SDE+ subsidie. […] Initiatiefnemers zullen daarom in beginsel een prikkel hebben om de kosten voor bovenwettelijke compensatie zo laag mogelijk te houden. Anderzijds is het ook in het belang van deze bedrijven om de relatie met omwonenden van wind- en zonneparken goed te houden. Een slechte relatie met omwonenden zorgt voor reputatieverlies en jaagt initiatiefnemers op kosten, bijvoorbeeld via hogere juridische en/of beveiligingskosten en vertraging van het project.”

11. Pag. 58 punt 14. Opbrengst inzetten voor lokale projecten.
a. Kunt u aangeven waarom dat nu niet kan?

Dit kan wel (en wordt ook al gedaan), maar is juridisch niet afdwingbaar. Voorbeelden zijn projecten waarin de energiecoöperatie participeert. Een deel van de winst gaat naar de direct omwonenden, bijvoorbeeld in de vorm van een gebiedsfonds. Er gaat ook deel naar andere duurzaamheidsprojecten van de energiecoöperatie.

b. Als gemeente partner is voor 50% krijgt zij toch de opbrengst?

Ja, gemeente investeert dan ook voor 50% in het project.

12. Pag. 59 punt 6.2 Vervolg RES 1.0.
a. Waarom alleen participatie met jongeren?

b. Wanneer worden andere inwonersgroepen betrokken?

Afgelopen jaar is er op verschillende manieren aandacht besteed. Niet alleen jongeren worden betrokken bij de RES. Er heeft participatie plaats gevonden, zowel op Drentse schaal als in Assen zelf. Elke gemeente in Drenthe heeft haar beoogde bijdrage aangegeven tot een totale bijdrage. Veelal bestaat de gemeentelijke bijdrage uit gerealiseerde projecten, pijplijnprojecten en bestaand beleid. Hierover heeft reeds participatie plaats gevonden. Dat geldt ook voor het Asser bod dat ook al een al een mooi eind richting uitvoering en realisatie is.

In Assen hebben we met inwoners gesproken over onze bijdrage. Onze inzet op de locaties uit het beleidskader en de evenredige ambitie ‘zon op dak’ spreekt aan. Na de RES 1.0 komt er een RES 2.0 waarin eventueel wijzigingen, naar boven dan wel beneden, opgenomen kunnen worden.

c. Wanneer is de visuele verbeelding klaar voor heel Drenthe en de gemeenten individueel, op te zien wat dit plan visueel betekent in de toekomst?

Deze wordt onderdeel van de RES 2.0. De RES 1.0 is de gezamenlijk bijdrage van 12 gemeenten. Niet elke gemeente is zover om een ruimtelijk beeld te laten zien, bijvoorbeeld doordat zij werken met zoekgebieden of techniekneutrale technieken (en dus nog een keuze moeten maken voor zon of wind). In de DET is daarom afgesproken in de RES 1.0 geen gezamenlijk integraal visueel beeld op te nemen.

13. Pag. 59 punt 6.4
a. Waar is de vernieuwende manier om inwoners te betrekken bij de RES?

In deze passage wordt aangegeven dat de RES-regio Drenthe verder gaat onderzoeken hoe we op een vernieuwende manier scholieren en studenten kunnen betrekken bij de energietransitie. Dit moet dus nog worden uitgezocht. Alhoewel wij denken dat er een mooie start is gemaakt met het betrekken van jong-RES bij dit proces, zie ook uw vragen onder punt 12.

b. Wanneer moeten wij de RES 2.0 opleveren?
De RES wordt elke twee jaar geactualiseerd, dus de RES 2.0 zal medio 2023 opgeleverd worden.

Inlichtingen: Bert Homan VVD Raadslid, tel. 06 53 830 223